

Tillgänglighetsprojektet I 1999-2008.

Åtgärder i den yttre fysiska miljön:

Åtgärder som är av karaktären ombyggnad, utbyte, komplettering av redan byggd miljö, där alla av resp. slag ska byggas om eller bytas ut:

- Busshållplatser:
 - Busshållplatser byggs om till en tillgänglig stockholmsmodell, vilken standard nu även ska gälla i hela länet för en tillgänglig busshållplats i stadsmiljö.
 - Ett samprojekt, Södermalmsprojektet, med SL, Sdf och Färdtjänsten pågick under 2001-2003. Alla busshållplatser byggdes om utmed busslinje 66, SL satte in låggolvbussar och utbildade förarna. Projektet skulle försöka få människor att minska sitt färdtjänstberoende och även skjuta fram färdtjänstdebuten.
 - Busshållplatser byggs om utmed hela linjer, t ex alla stomlinjer, linje 66, 160, 173 och 179.
- Övergångsställen och gångpassager:
 - Övergångsställen byggs om till en stockholmsmodell med en kant och kontrasterande plattor för synskadade och en ramp för hjulförsedda hjälpmedel.
- Rännalar:
 - Befintliga rännalsplattor byts ut till en av Trafikkontoret framtagna platta som är konkavt rundad och inte har några kanter.
- Kontrastmarkeringar:
 - Utvändiga trappor kontrastmarkeras på första och sista steget i varje trapplopp.
 - Flera olika material och typer av markeringar har testats.

- En utvärdering av de olika typerna har gjorts av personer med synnedsättningar.
- Toaletter, byte, nya:
 - En ny inredning i befintliga stadstoalletter har tagits fram tillsammans med handikapprörelsen. Trafikkontoret leasar toaletterna.
 - Nya stadstoalletter har satts upp i bl. a Fatbursparken, Alvik.
 - Tillgänglighetsprojektet har finansierat nya allmänna handikapptoalletter i gatukök vid Odenplan, S:t Eriksplan och på Strandvägen.
 - Ett stort antal allmänna handikapptoalletter har iordningsställt i bef byggnader i parklekar, bibliotek, idrottsanläggningar mm. samt i t ex stadshuset som dessvärre har stängts för allmänheten.
 - Nya handikapptoalletterbyggnader har bl. a byggts i Akalla By, Husby Gård och Hellasgården.
 - Ny handikapptoalletter har byggts i f d förråd i Benickebrinken vid Österlånggatan i Gamla Stan.

Åtgärder som är av karaktären ombyggnad, utbyte, komplettering, nytillskott el dyl. i byggd miljö, men där åtgärder endast görs där tillgängligheten är dålig och där det finns brister och hinder:

- Sänkning av kantstenar:
 - Förutom vid övergångsställen sänks kantstenar vid handikapparkeringsplatser.
- Trafiksignaler:
 - Försök har genomförts att med hjälp av ett smartcard ge möjlighet för grupper av funktionshindrade att förlänga tiden för grön gubbe vid övergångsställen i närheten av t ex gruppboenden.
 - Exempel är Ringvägen, Gjørwellsgatan.

- Parksoffor, armstöd:
 - Parksoffor med armstöd, ryggstöd och lite högre sitthöjd har placerats ut i parker och i gatumiljön.
 - Befintliga soffor har kompletterats med en ny typ av armstöd.

- Belysning:
 - Utbyte av bländande armaturer till bländfria har genomförts.
 - Utökning av belysningar vid trappor mm har genomförts.

- Lekredskap:
 - Utbyte och komplettering av lekutrustning till handikappvänliga har genomförts på många lekplatser.

- Lekplatser:
 - Många lekplatser har byggts om och gjorts tillgängliga för barn och föräldrar med funktionsnedsättningar.
 - Exempel är Brådstupsparken, Vättersdelden i Årsta, Gulsippan.
 - Båtsmanstorpet i Riksby är speciellt byggd för att tillgodose barn med synnedsättningar. Parken har fått pris.

- Parklekar:
 - Många parklekar har byggts om och gjorts tillgängliga för barn och föräldrar med funktionsnedsättningar.
 - Ramper till entréer och handikapptoiletter har gjort byggnader i parkerna tillgängliga.
 - Bandängen i Högdalen har blivit en mycket populär och välbesökt park.

- Parker:
 - Flera av stadens parker eller parkavsnitt har gjorts tillgängliga genom att t ex. trappor ersatts med ramper, gångvägar belagts med stenmjöl eller asfalt, parksoffor har placerats ut och belysningen har ersatts eller utökats.
 - Exempel är Södra Stadsparken i Rinkeby, Pålsundsparken, Prästgårdsparken i Älvsjö, Teaterparken i Hägersten.

- Hela gator:
 - Tillgänglighetsprojektet har varit med och delfinansierat tillgänglighetsåtgärder när hela gator eller vägar byggts om.
 - Exempel är Räckstavägen, Maltesholmsvägen, Farstavägen, Karlavägen, Birger Jarlsgatan, Lindhagensgatan.

- Torg:
 - Tillgänglighetsprojektet har finansierat eller delfinansierat ombyggnader av torg eller torgbildningar som gjorts tillgängliga genom att hela eller delar av torget höjts så entréer till butiker mm blivit tillgängliga eller genom att gångstråk av naturstenshällar lagts ut i gatstensytor.
 - Exempel är Kista Torg, Brommaplan, Kristalltorget.

- Hissar:
 - Tillgänglighetsprojektet har via SL byggt hissar vid gångtunnlar under gator i anslutning till tunnelbanestationer.
 - Exempel är Långholmsgatan, Åkeshov, Götgatan och Ringvägen vid Skanstull, Brantingsgatan på Gärdet.
 - Tillgänglighetsprojektet har delfinansierat en hiss vid Fyrverkarbacken på Kungsholmen.

- Bergbana:
 - Tillgänglighetsprojektet har delfinansierat och byggt en bergbana i Skärholmen som initierades av ytterstadssatsningen.

- Ledstråk:
 - Ledstråk för synskadade i form av taktila plattor har lagts t ex, vid busshållplatser, Brommaplan, Ropsten, Stadshuset, Odenplan, Fruängens C.

- Bryggor:
 - Bryggor har byggts på några platser så att även rullstolsanvändare kan komma till vattnet och t ex fiska.
 - Exempel på sådana bryggor är vid Kungsholms Strand, Kyrksjön, Flaten.

- Gångbryggor utmed stranden för att göra en strandpromenad tillgänglig för rullstolsanvändare har byggts på Lilla Essingen, utmed Magelungen i Farsta, Sättra - Skärholmen.
- En tillgänglig landgång på Skeppsholmen till det nyrenoverade vandrarhuset i segelfartyget af Chapman har byggts tillsammans med Statens Fastighetsverk.
- Badplats:
 - Smedsuddsbadet på Kungsholmen har gjorts tillgängligt genom att en ny brygga med trappa och handledare ner i vattnet har byggts och även försetts med en personlyft. Omklädnadsrum, handikaptoaletter och utomhusdusch har iordningsställts. Även ett kafé har gjorts tillgängligt genom ramp och handikaptoalett.
- Fågeltorn:
 - Ett fågeltorn i Ågesta har i ett samprojekt gjorts tillgängligt även för rullstolsanvändare genom en gångväg och en ramp.
- Gångvägar:
 - Många gångvägar har belagts med asfalt, betongplattor eller stenmjöl för att göra dessa mer tillgängliga och möjliga att använda med rullstol.
- Ramper/gångvägar:
 - Om möjligt ersätts eller kompletteras trappor med ramper med lutningen max 1:20.
 - Exempel är Kärrtorps C, Hökarängens C, Björkhagens C, Skärmarbrink, Bredängsparken, Norra Stationsgatan, Kungsbro Strand, Alvik vid Runda Vägen.
- Trappor:
 - Terrängtrappor justeras och kompletteras med räcken, belysning och kontrastmarkering.
 - Exempel är Friherregatan vid Hässelby Gård, Stora Mossen, Ängbyplan.

- Räcken i trappor:
 - Trappor kompletteras med räcken på båda sidor samt intill ev. barnvagnsramp.
- Räcken i branta backar:
 - I branta terrängtrappor sätts räcken med handledare på ena eller båda sidorna.
- Gångstråk i smågatstensytor:
 - I befintliga torgytor och gångbanor belagda med smågatsten läggs gångytor av släta naturstenshällar.
 - Exempel är Högdalens C, Strandvägen, Kista Torg, Kärrtorps Torg, Stadshuset.
- Gång-, o cykelbanor:
 - Separering av gång-, o. cykelbanor genomförs av kantsten med en nivåskillnad av fyra cm, tre eller fem rader av smågatstenar i bredd, vit massa.
 - Exempel är Torsgatan, Birger Jarlsgatan, Sturegatan, Lindhagensgatan.
- Cykelparkering:
 - Plats för cyklar vid affärscentra iordningställs för att dessa inte ska stå i vägen för personer med synnedsättning.
 - Exempel är Hässelby Gård och Vällingby C.
- Taktil informationsskylt:
 - Försök har gjorts med taktila informationsskyltar där blinda personer kan känna hur området ser ut och vad det innehåller.
 - Exempel är lekplatsen Båtsmanstorpet i Riksby.
- Nya skyltar, pictogram, ny standard:
 - Tillgänglighetsprojektet har deltagit i ett arbete med en ny standard på symbolskyltar.

Åtgärder inom andra förvaltningars ansvarsområden som finansieras av Tillgänglighetsprojektet:

Åtgärder inom stadens idrottsanläggningar:

- Idrottsförvaltningen har tillsammans med Tillgänglighetsprojektet genomfört tillgänglighetsåtgärder i sina idrottsanläggningar inom ramen för Tillgänglighetsprojektets budget för totalt 67,2 miljoner kr tom 2007.
- Totalt har förbättringar genomförts i ett 80-tal anläggningar såsom sim- och idrottshallar, friidrottshall, idrottsplatser, friluftsgårdar m fl.
- Många ridanläggningar har förbättrats då ridsport är en populär handikappidrott.
- Det som genomförts är förbättrade entréer, installationer av hissar, omklädnadsrum anpassade för funktionshindrade med handikapptoletter, montering av ledstråk, personlyftar i badanläggningar, iordningställande av anhörigrum i sim- och idrottshallar, handikapparkeringsplatser mm.
- Vandrarhemmet i segelfartyget af Chapman har gjorts tillgängligt bl. a genom installation av två hissar till samtliga däck. Vandrarhemmet kommer att öppna igen under våren 2008.

Åtgärder inom kulturområdet:

- Kulturförvaltningen har tillsammans med Tillgänglighetsprojektet genomfört tillgänglighetsåtgärder inom kulturområdet inom ramen för Tillgänglighetsprojektets budget för totalt 40,2 miljoner kr tom 2007.
- Förbättringar har genomförts i Kulturhuset, Liljevalchs Konsthall med Blå Porten, Stadsdelsbiblioteken, Stadsmuseet, Kulturskolan med Vår Teater, Stadsarkivet m fl.
- Det som genomförts är förbättrade entréer, handikapptoletter, hissar, bättre belysning, hörselslingor, skyltar, dörröppnare, ramper, högtalaranläggningar mm.
- Inköp har gjorts av hjälpmedel för att göra kulturutbudet tillgängligt, t ex datautrustning, daisyspelare, utrustning för att texta teaterföreställningar till Stadsteatern, mobila hörselhjälpmedel mm.

- Tillgänglighetsguide i pappersupplaga i fem upplagor samt under 2004 en nätupplaga som kompletterats med ett syntetiskt talprogram.

Åtgärder i Fastighetskontorets byggnader:

- Fastighetskontoret har tillsammans med Tillgänglighetsprojektet genomfört tillgänglighetsåtgärder i sina fastigheter inom ramen för Tillgänglighetsprojektets budget för totalt 20,5 miljoner kr.
- Förbättringar har genomförts i Stadshuset, Tekniska Nämndhuset, Börshuset, Stadsbiblioteket, biblioteket i Medborgarhuset, Stadsmuséet, Sjömanshemmet, Hotell Anno, Kulturhuset, parklekar och innan överföring till Sisab i barnstugor och till Micasa i sjukhem m fl.

Åtgärder av karaktären planering, ekonomi, ändra attityder, information, utbildning, utveckling:

Information:

- Informationskampanj; S:t Julianpriset:
 - Tillgänglighetsprojektet har ett uppdrag av KF sedan 2005 att genomföra en informationskampanj till näringsidkare och anordnare av offentlig verksamhet fram till 2010 och dela ut ett pris, S:t Julianpriset till dem som gjort något förtjänstfullt för att öka tillgängligheten till sin verksamhet.
 - Kampanjen har genomförts under tre år genom media, informationsfoldrar, konferens, besök hos branschorganisationer, besök hos butiker, utskick av information till tusentals företag mm.
- Tillgänglighetsguide, Entré Stockholm:
 - En tillgänglighetsguide upprättas på Sbk:s bostadsanpassningsenhet med underlag från en inventering av stadens alla entréer som gjordes i mitten av 90-talet som ett arbetsmarknadsprojekt av arbetslösa byggjobbare. Guiden har nu digitaliserats och håller på att utökas. Guiden finns på Internet och talar om hur det ser ut, så

att man själv kan bedöma om det är tillgängligt för det egna behovet.

- Foldrar:
 - Informationsfoldrar om olika företeelser i tillgänglighetsarbetet som t ex busshållplatser, övergångsställen mm, har utarbetats och distribuerats till bl. a stadsdelsförvaltningar, handikappråd mm.
- Video – kassett:
 - I början av projektets arbete gjordes en informationsvideo som översändes internt till stadens förvaltningar.
- Forskningsprojekt, Hammarby Sjöstad:
 - Tillgänglighetsprojektet har varit med och finansierat ett forskningsprojekt ihop med socialtjänstförvaltningens F o. U – enhet angående processer vid byggnationen av bostadsområdet Hammarby Sjöstad, som skulle bli en spjutspets i god tillgänglighet för funktionshindrade. Resultatet finns i fem rapporter.

Pris:

- Tillgänglighetsprojektet fick pris som "Årets tillgänglighetskommun 2004". Utdelas av DHR och Sveriges Kommuner o Landsting; utdelare var socialminister Berit Andnor vid DHR:s konferens i Vejbystrand 2005.

Statsbidrag:

- Tillgänglighetsprojektet har under åren sökt och fått 22,8 mnkr i statsbidrag av Vägverket via SL som trafik huvudman för förbättringar av tillgängligheten till kollektivtrafiken, i huvudsak ombyggnad av busshållplatser, övergångsställen och hissar intill tunnelbanestationer.

Utvecklingsprojekt:

- Ljudfyrrar, Ringen:
 - Ett försök med ett hjälpmedel för blinda att kunna hitta i ett köpcentrum genomfördes i Ringen på Götgatan. Ljudfyrrar med en

röstslinje placerades ut vid butiksentréer och kunde aktiveras via en knapptryckning på en enhet som den blinde bar.

- e-Adept, navigeringsstöd:
 - Tillgänglighetsprojektet startade ett projekt efter projektet med ljudfyrrar enl. ovan där synskadade ska kunna navigera och få information med hjälp av GPS och mobiltelefonen. Detta har utvecklats till ett nationellt projekt med Post och telestyrelsen, PTS, Vägverket, Banverket m fl. och utökats med en larmfunktion, reseplanerare ihop med kollektivtrafiken, virtuella skyltar mm och användningsområdet har utökats med äldre, turister m fl.
 - Projektet kallas nu e-Adept, Electronic Assistance for Disabled and Elderly Pedestrians and Travellers.
 - Projektet ska förevisas på ITS - Världskongressen i Stockholm 2009.
 - Tillgänglighetsprojektet har hittills finansierat projektet med drygt 12 miljoner kr.
 - Trafikkontoret har sökt medel från stadens e-tjänstprogram för digitalt gångvägnät – navigeringstjänst för personer med synnedsättning, anhörigstöd för äldre och funktionshindrade samt digitalisering av gångvägnät för hela staden. Beräknad kostnad är totalt ca 22 miljoner kr.
 - Genom fastighetskontoret söks även medel för virtuella skyltar. Ett försöksprojekt är planerat för Kulturhuset till 2009.

- Värdig Entré:
 - Ett samprojekt tillsammans med Statens Fastighetsverk, SFV, och EIDD, Sverige, Design för alla som går ut på att hitta nya utformningar på produkter och lösningar för att göra vårt kulturarv tillgängliga.
 - Pilotprojekt i Stockholm är Liljevalchs Konsthall, Stadshuset och Bancohuset i Gamla stan.

Riktlinjer, handbok:

- Stockholm – en stad för alla:
 - Befintliga riktlinjer för handikappanpassning i den yttre miljön, Utemiljöprogrammet, som godkändes av KF 1987 har reviderats

och kompletterats till en ny utgåva, Stockholm – en stad för alla, som godkändes av Gatu- och fastighetsnämnden 2001.

- Riktlinjerna Stockholm – en stad för alla har nu reviderats efter ny lagstiftning och kompletterats ytterligare där även riktlinjer för den inre miljön tagits med och som kommer att nu vara en handbok.

Planering:

- Tillgänglighetsplaner:
 - Fd Sv. Kommunförbundet utarbetade 2003 en handbok som skulle hjälpa kommunerna att upprätta tillgänglighetsplaner för att påskynda tillgänglighetsarbetet. Tillgänglighetsprojektet valde att göra en tillgänglighetsplan för varje stadsdelsnämndsområde, vilka då var 18 till antalet. Dessa är nu klara och inventeringar gjorda. Planerna används som hjälpmedel vid planering av vilka åtgärder som ska genomföras.
- Inventeringar till Tillgänglighetswebb:
 - Inventeringar av bänkar, trappor, hinder, övergångsställen och rännilar har inventerats i sin helhet i innerstaden och utmed vissa stråk och runt affärscentra och tunnelbanestationer i ytterstan. Inventeringarna har utförts av praktikanter från högskolorna och registrerats i bärbara handdatorer och med GPS och lagrats i en databas, Tillgänglighetswebb.
- Inventeringar, byggnader, samlingsalar:
 - De lokaler som staden använder till handikapprådsmöten, nämndsammanträden, offentliga sammanträden mm inventeras nu ur tillgänglighetssynpunkt. Ett arbete med att genomföra konkreta förbättringar har påbörjats.
 - Inventeringar av tillgängligheten har gjorts i bl a Stadshuset och Tekniska nämndhuset.
- Handlingsplaner:
 - Tillgänglighetsprojektet upprättade en handlingsplan för tillgänglighetsarbetet 1999-2002 samt för 2003-2006. Därefter har en kommunikationsplan upprättats för arbetet under nuvarande år.

- Kostnadsuppföljning:
 - En noggrann kostnadsuppföljning genomförs ständigt av alla delprojekt och redovisas till nämnden vid varje tertialrapport.
 - Tillgänglighetsprojektet har pågått i 9 år med en budget på tillsammans 900 miljoner kr. Upparbetat fram till och med 2007 är 911 miljoner kr samt 22 miljoner kr i stadsbidrag.

Studiebesök, egna:

- Utomlands:
 - Tillgänglighetsprojektet har genomfört studiebesök eller föreläst i bl. a Köpenhamn, Helsingfors, Reijkjavik, Oslo, Tromsö, Lillehammer, Paris, Barcelona, Montreal.
- Inom Sverige:
 - Tillgänglighetsprojektet har genomfört studiebesök i ett flertal kommuner i landet.

Studiebesök, mottagna:

- Från utlandet
- Från Sverige

Utbildning:

- Utbildning för ledamöter i handikappråd
- Insiktsutbildningar
- Seminarium
- Konferenser

Granskningar:

- Detaljplaner
- Ny- och ombyggnadsprojekt

Utvärderingar:

- Lekplatser
- Kontrastmarkeringar
- Separering av gång-, och cykelbana
- Raoul Wallenbergs torg

Samarbete:

- Handikapporganisationerna
- Boverket
- Vägverket
- Statens Fastighetsverk
- Handisam
- Posten
- KSL
- SL
- Färdtjänsten
- FUB
- Göteborg, Malmö
- Nordiska huvudstäderna

Handikapporganisationer:

- Deltar vid handikapprådsmöten
- I arbets- och referensgrupper

Ex-jobb:

- Tillgänglighetsprojektet har varit inblandad i flera ex-jobb med tillgänglighetsanknytning som genomförts på kontoret.

EU-projekt:

- Alfa-projekt inom Equal

Hemsida:

- Tillgänglighetsprojektet har en hemsida, www.stockholm.se/tillganglig .

Omvärd:

- Internrevision av Tillgänglighetsprojektet och tillgänglighetsarbetet i Stockholm genomfördes av stadens revisionskontor under 2003.
- Utvärdering av Tillgänglighetsprojektet genomfördes under 2006 av en konsultfirma genom SLK.

Lars Cedergrund
Tillgänglighetsprojektet